

daleč naprej. V Angleškej uspevajo še vsa naša sadna drevesa. V Norveškej gredo v zahodnej obali jabolka in hruške pri Drontheimu do 64. stopnje, in samo črešnja gre do 66. stopnje. Proti vzhodu se spušča severna meja sadja v Švedskej do 61. stopnje, in od tod gre preko Narve (59°) do Moskve (56°) in Kazana (56°).

Današnja domovina sadja je vrlo velika in široka. Brali smo, kako se je sadje v zgodovinskem času širilo, in sedaj nam ne ostaja drugo kakor to, da nekoliko omenimo še njegove prve domovine.

(Dalje prihodnjič.)

## Trgovinska in obrtniška zbornica.

(Dalje.)

Zaradi tega čast mi je naprositi slavno trgovsko in obrtniško zbornico za nje cenjeno mnenje.

Dovoljujem si tudi še omeniti, da se namerja z ozirom na prometne odnošaje in na upravičene terjatve občinstva deželnega stolnega me ta določiti uradne ure pri oddelku za poštne nakaznice in pri oddelku za poštno hranilnico nepretrgoma od 9. ure dopoludne do 6. ure popoldne, in prosil bi, predno stavim dotični predlog c. kr. poštному in telegrafskemu ravnateljstvu, naj bi se slavna zbornica izvolila tudi v tem pogledu izjaviti.

Gospod predsednik omenja, da zbornica z zadovoljstvom pozdravlja izprožitev, da se pisma, ki prihajajo popoldne ob 4. uri 51 minutah z gorenjskim vlakom in po priliki ob 5. uri iz Lukovice, raznašajo še istega dne; pritrjuje toraj tudi temu, naj pismonoše zjutraj, kakor doslej, urejujejo material; nadalje da bi ob polu 2. uri popoldne jeden oddelek pismonoscev imel dostavljati pisma, ki dohajajo z nagličem iz Trsta in z poštnim vlakom z Dunaja; drugi oddelek pa bi moral dostavljati ob 5. uri popoldne pisma, ki prihajajo s poštnim vlakom iz Trsta, s gorenjskim vlakom in s pošto iz Lukovice. Zbornični predsednik predlaga torej;

„Slavna zbornica izjavi naj se v rečenem zmislu.“

Gospod zbornični svetnik Jernej Žitnik predlaga, naj zbornica izposluje, da bi pošta kakor prej sprejemala zavoje do 7. ure zvečer. Uzrok temu tiči osobito v tem, da se redko kedaj morejo izvršiti naročila, ki dohajajo opoldne ali popoldne s pošto, dočim bi to mogli navadno storiti, ako bi se vozna pošta zapirala še le ob 7. uri zvečer.

Gospod zbornični svetnik Ivan Perdan podpira ta predlog.

Gospod zbornični svetnik Makso Krenner izreka se takisto za to, ter pristavlja, da bode tudi izkušnja učila, da se bode v času od 12. ure opoldne do 2. ure popoldne le redkokedaj oddajalo kaj na vozno pošto, ker je večina prodajalnic od 12. do 1. ure, tudi do polu 2. ure zaprta.

Ko je tudi gospod zbornični svetnik Oroslov Dolenc podpiral ta predlog, sprejela sta se oba gornja predloga.

X. Gospod zbornični svetnik Filip Zupančič poroča o prošnji občine tuhinjske, da se jej dovolijo štirje semnji, za živino in blago.

Občinski odbor tuhinjski utemeljuje prošnjo s tem, da občina Gorenji Tuhinj leži v sredi tuhinjske doline, katera je od Kamnika do Motnika dobrih šest ur hoda dolga. V vsej dolini ni občine, katera bi imela semajer, in Tuhinjci morajo goniti svojo živino malone štiri ure hoda na semnje, kar pa je za prodajalce zelo neugodno.

Nadejati se je tudi, da bodo semnje dobro obiskovali ne le domači ljudje in prebivalci bližnjih občin, ampak tudi sosednji Štajerci, pri katerih je planinska goved priljubljena.

Posestniki v tuhinjski dolini pečajo se pridno z govedarstvom in živinarstvom sploh. Živinarstvo daje jim v prvi vrsti sredstva za nakup potrebnega živeža, katerega se v goratem svetu malo prideluje, dalje pa tudi sredstva za nakup kmetijskega orodja, kar se ga doma ne naredi, in konečno sredstva za nakup drugega potrebnega blaga.

Ko bi bili semnji v tej občini, prihranilo bi si ljudstvo mnogo potov, kajti zdaj mora hoditi tri ure v bližnje mesto, ako si hoče nakupiti reči, katere se ne dobivajo doma.

Iz poročila c. kr. okrajnega glavarstva, katero podpira to prošnjo, vidi se, da tudi najbližnji semenjsko pravico imajoči občini Kamnik in Motnik ne ugovarjata dovolitvi semnjev, ki naj bi bilo vsako leto dne 20. februarja, 3. aprila, 12. julija in 21. septembra.

Odsek se na podlagi natančnega preudarjanja strinja z mnenjem občinskega zastopa, da so v gorenjem Tuhinju semnji potrebni, in se pridružuje priporočilu c. kr. okrajnega glavarstva. V tej občini je že zdaj živinarstvo na dobrem glasu in bi še bolj procvelo, ako bi ustanovili semnje ter tako olajšali promet in odprli prodaji živine nova pota. Živina bi se tudi laže in z malimi troški prodajala.

Odsek je torej popolnoma uverjen, da se z dovolitvijo semnjev promet tega kraja olajša in poveča ter da so semnji potrebni. Z ozirom na to priporoča, da slavna zbornica pritrdi naslednjemu nasvetu: Slavna zbornica izreče naj se v svojem poročilu do c. kr. deželne vlade za dovolitev semnjev v Tuhinju. Predlog je bil sprejet.

XI. Zbornični tajnik poroča o pravilih zadruga rokodelskih in dopuščanih obrtov v sodnem okraju loškem.

Zadruga rokodelskih in dopuščanih obrtov, izimši krčmarje in mesarje davčnega okraja loškega v Ložu, ozirala se je, sestavljajoč nova zadružna pravila, na nasvete, ki jih je zbornica s poročilom od 20. aprila 1888, št. 1763, predložila c. kr. deželni vladi.

Pravila se zdaj skladajo z zakonitimi določili in ker so se tudi tam, kjer je bila kaka pomota, premenila, ni svetovati nobenih nadaljnih prememb. Poročevalec torej nasvetuje: Slavna zbornica priporoča naj rečena

pravila pri c. kr. deželni vladi v potrjenje. — Predlog se je sprejel.

XII. Gospod zbornični svetnik Ivan Perdan poroča o nastopnem dopisu c. kr. deželne vlade:

„Iz razpisa gospoda ministra za uk in bogočastje od 3. aprila t. l. št. 3106 vidi se, da so šest-tedenski tečaji ob počitnicah, kakor so bili do zdaj napravljeni na državnih obrtnih šolah za učitelje obrtnih nadaljevalnih šol, navzlic temu, da je združenih mnogo in zamotanih strok in navzlic kratki dobi, ki je bila pouku odmerjena, v prvih letih svojega obstanka dobro ustrezali svojemu namenu, ker obiskovalci teh tečajev spadajo še precej v vrsto najboljših učiteljev, ki jih je bilo dobiti takrat in tudi še zdaj za obrtne nadaljevalne šole, namreč učitelji meščanskih šol, in sicer zvečine taki, kateri so obiskovali realke ali pa celo tehniško vseučilišče. Ti obiskovalci pridobili so si znanje v risanju, katero jim je omogočilo, prisvojiti si v šestih tednih izobrazbo v metodiki — in za to se gre v prvi vrsti. Ti učitelji dovršili so že po dobljenih izkušnjah svoje študije v nadaljevalnih tečajih ob počitnicah. Nadalje pokazalo se je, da so zadnje tečaje obiskovali že največ ljudski učitelji. S temi elementi težavno je, ako ne nemogoče, pridobiti si v šestih tednih vse ono, česar se niso učili v pripravnih in česar se torej niso mogli učiti.

Izobrazba teh učiteljskih moči pokazala se je navzlic vsej v to uporabljeni skrbi kot nedovoljna. Očividno je, da mora uporaba takih nedovoljno izobraženih učiteljev na obrtnih nadaljevalnih šolah zelo škodljivo delovati na kakovost pouka na teh zavodih, da ne zadoščuje v dosego splošnega in stvarnega izobraženja, ki je toli potrebno in važno za širše stanove obrtnega prebivalstva in da ne more opravičiti znatnih stroškov, ki jih porablja v tem oziru država in udeleženi činitelji.

Da bi se ti nedostatki odstranili ter da bi se omogočila natančnejša, primerna, stvarna predizobrazba onih učiteljskih moči, katere so pozvane delovati na rečenih zavodih, ustanovili so se že tekom leta 1889. na več državnih obrtnih šolah petmesečni tečaji, v katere se sprejemajo posebno le tisti ljudski in meščanski učitelji, kateri so napravili skušnjo iz skupine III.

V poletnem s. mestru šolskega leta 1889/90 ima se tak tečaj vršiti tudi na državni obrtni šoli v Gradcu. Teh tečajev naj bi se tudi udeleževali frekventanti s Kranjskega.

Dotičnim obiskovalcem tečaja, ako so nameščeni na javnih ljudskih in meščanskih šolah, mora se dati odpust, da bi mogli v svojem času obiskovati tečaj. Ker je tem tečajem namen, zboljšati obrtne nadaljevalne šole s tem, da se vzgoje primerno izobraženi učitelji, nadeja se gospod naučni minister, da ga bodo pri izvedenju rečenega tečaja požrtvovalno podpirali lokalni in deželni činitelji.

Šlo se bode namreč za to, dočim bode državna uprava nosila znatne stroške za ustanovljenje in vzdrževanje tečajev, da činitelji, obvezani skrbeti za plače

učiteljem na ljudskih in meščanskih šolah, skrbje tudi za namestnike onih učiteljev, ki so radi teh tečajev dobili odpust, ter da ob enem činitelji, ki se vdeležujejo z doneski za obrtne nadaljevalne šole, še nekoliko skrbje za podpore učiteljev za dobo, v kateri obiskujejo tečaje. Izdatki imenovanih činiteljev ne bodo itak znatni, ako se pomisli, da število vdeležencev s Štirskega, Koroškega in Kranjskega ne sme biti večje, nego dvanajst.“

Odsek pozdravlja namero visokega c. kr. ministerstva za pouk in bogočastje, vsled katere naj bi se učiteljem dala prilika, da bi se mogli priučiti vsemu, česar jim je treba za uspešno poučevanje na obrtnih nadaljevalnih šolah. Ker je zbornica vselej rada podpirala vse naprave, ki se tičejo zboljšanja obrtnega pouka, zato je tudi odsek mnenja, da se ne more odvreči podpora, ter nasvetuje: „Slavna zbornica izjavi naj se v svojem poročilu do c. kr. deželne vlade za to, da bode dovolila primerne podpore učiteljem, ki bodo obiskovali petmesečni tečaj na državni obrtni šoli v Gradcu“. — Predlog se je sprejel.

## Raznotere novice.

Fonograf bi se reklo po slovensko „glasopis“, to je najnovejša sila zanimiva najdba slovečega strokovnjaka Edison-a.

Ko so bili sred tega meseca v Heidelberg-u zbrani naravoslovci raznih dežel, razlagal je Edison svoj „fonograf“, potem pa je razkazal tudi delovanje svoje najdbe. Navzoč je bil tudi „Veliki vojvoda“. Po končanem razlaganju donelo je od vseh strani v obilnem številu zbranih učenjakov burno-glasno odobravanje.

„Fonograf“ je priprava, v kateri se glasovi tako, kakor so se prvotno govorili, peli ali godli za dalj časa spravijo, potem pa se iz te nove priprave spuste ter se tako ponovljeni ravno tako slišijo, kakor izvirni glasovi.

To je Edison pokazal tako:

Njegov tajnik je pred shodom učenjakov enkrat govoril v fonograf pozdravni nagovor na velkega vojvoda. Po končanem razlaganju pri shodu pa odpre fonograf in iz tega doni glasno in vsim dobro razumljivo oni nagovor. Potem odpre Edison drug fonograf in iz tega doni nemška pesem „Wacht am Rhein“, katero je 20 delavcev njegovih v tovarni pelo pred nekaj dnevi. Končno spravi se trobentar pred fonograf in trobi vanj lep napev iz opere, ko je to dokončal, po primernem prestanku, Edison odpre pripravo in zbrani učenjaki so čuli, da je fonograf enako močno in do pičice enako ponovil ves lep napev. Po tej najdbi bode mogoče, da si govorniki spravijo svoje govore, ter jih pošljejo svojim volivcem, pevci pa prodajajo tako nabrano svoje petje po širokem svetu.